

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Tytuł: Zalecenia pielęgniarskie dla pacjenta z założonym zgłębnikiem nosowo-żołądkowym.

Opracowanie: mgr piel. Izabela Karaś, specjalista w dziedzinie pielęgniarstwa geriatrycznego

Zgłębnik żołądkowy to giętki dren wprowadzany do żołądka przez który do organizmu pacjenta dostarczane jest pożywienie. **Zgłębnik żołądkowy** (sonda żołądkowa) może być wprowadzany przez nos lub przez usta. Dla wielu chorych jest to jedyna możliwa forma przyjmowania pokarmów.

Zgłębnik nosowo-żołądkowy stosuje się w sytuacji, gdy nie istnieje możliwość karmienia pacjenta drogą doustną, a przewidywany okres żywienia **będzie krótszy niż 3-4 tygodnie**. Sonda jest, więc ratunkiem dla osób nieprzytomnych oraz cierpiących z powodu zaburzeń połykania, chorych po zabiegach chirurgii twarzo-czaszki i tych, którzy zmagają się z negatywnymi skutkami chemioterapii i radioterapii, np. wymiotami lub brakiem apetytu. Karmienie przez zgłębnik to także sposób żywienia stosowany u pacjentów po poparzeniach i urazach twarzoczaszki.

Domowe żywienie dojelitowe jest sposobem podania wszystkich niezbędnych do życia składników pokarmowych w odpowiednich proporcjach zależnych od zapotrzebowania pacjenta. Takie żywienie może otrzymać każdy chory, który nie musi przebywać w szpitalu, ale z powodu braku możliwości przyjmowania pokarmu drogą doustną w ilościach wystarczających do zaspokojenia zapotrzebowania chorego, wymaga podawania substancji odżywczych w inny sposób. Sonda żołądkowa jest zakładana przez personel medyczny po wcześniejszym przygotowaniu pacjenta.

Codzienna pielęgnacja zgłębnika nosowo-żołądkowego.

Ważne jest utrzymanie zgłębnika nosowo-żołądkowego w optymalnym stanie, żeby uniknąć niepotrzebnej jego wymiany.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Regularna pielęgnacja i przepłukiwanie zgłębnika zapobiega jego niedrożności (zatkaniu):

- ✓ Umyj ręce przed i po wykonaniu czynności pielęgnacyjnych, związanych z obsługą zgłębnika.
- ✓ Przed rozpoczęciem żywienia upewnij się, że zgłębnik jest we właściwym położeniu poprzez sprawdzenie zaznaczonego markerem - po pierwszym jego założeniu - miejsca na zgłębniku.
- ✓ Sprawdzaj położenie swojego zgłębnika, co najmniej 3 razy dziennie lub zawsze w przypadku wątpliwości.
- ✓ Nigdy nie rozpoczynaj żywienia zanim nie upewnisz się, co do poprawności jego położenia.
- ✓ Przepłukuj zgłębnik przed i po podaniu diety oraz leków lub co najmniej, co 8 godzin objętością 20-40 ml wody, żeby uniknąć jego zatkania.
- ✓ Używaj nowego zestawu do podaży diety, co 24 godziny, żeby uniknąć zanieczyszczenia diety lub zestawu.

Sprawdzanie położenia zgłębnika nosowo-żołądkowego.

- ✓ Sprawdź położenie zgłębnika nosowo-żołądkowego przed podaniem czegokolwiek, a także po ataku kaszlu lub wymiotach, lub czynnościach pielęgnacyjnych, zmieniających ułożenie pacjenta.
- ✓ Można upewnić się, co do położenia zgłębnika nosowo-żołądkowego, sprawdzając miejsce zaznaczone na zgłębniku po pierwszym jego włożeniu. Jeżeli znak ten nie przesunął się, zgłębnik z dużą pewnością nadal znajduje się w prawidłowym położeniu.
- ✓ Nigdy nie podawaj niczego za pomocą zgłębnika nosowo-żołądkowego, jeżeli nie jesteś pewien/pewna, że znajduje się on we właściwym położeniu
- ✓ Jeżeli nie jesteś w stanie upewnić się, co do właściwego położenia zgłębnika, skontaktuj się natychmiast z pielęgniarką lub lekarzem.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Karmienie przez zgłębnik wymaga przygotowania odpowiedniego sprzętu takiego jak: strzykawka o pojemności 50-100 ml, serwetki jednorazowej, plastikowego zacisku, płóciennego podkładu, miski nerkowatej, gazika. I ewentualnie rękawic ochronnych. Przed karmieniem należy wykonać higienę jamy ustnej – to powstrzyma odruch wymiotny podczas podaży pokarmu. Przed podaniem pokarmu należy dokładnie umyć ręce. Koniecznie należy również upewnić się, że sonda jest drożna i znajduje się we właściwym miejscu. Ubranie i pościel chorego powinno się zabezpieczyć przed zabrudzeniem. Nie wolno zapominać również o prawidłowym przygotowywaniu i przechowywaniu pokarmu.

Posilek podaje się w strzykawce, w formie płynnej, co umożliwi wstrzyknięcie go do drenu. Pacjent powinien przyjąć pozycję siedzącą lub półwysoką (i pozostać w niej jeszcze przez około 30 minut po zakończeniu karmienia!). Jednorazowo pacjentowi podaje się około 200-300 ml pokarmu. Karmienie odbywać się powinno w porach, w których chory spożywał posiłki, około 5-7 razy dziennie. Uwaga: należy sprawdzić temperaturę pokarmu, by nie oparzyć pacjenta.

By zminimalizować ryzyko powikłań, np. stanów zapalnych i odleżyn, przy wymianie zgłębnika korzysta się z drugiego nozdra.

Podawanie leków przez sondę żołądkową.

Właściwe podawanie leków zapobiega zatkaniu zgłębnika.

Przygotuj:

- ✓ strzykawkę,
- ✓ odpowiednie leki,
- ✓ przygotowaną i ostudzoną do temperatury pokojowej wodę.

Nigdy nie podawaj poprzez zgłębnik leków bez konsultacji z personelem medycznym. Wszystkie leki muszą mieć postać płynną. Tabletki należy rozkruszyć w moździerzu (tylko takie które można kruszyć!!!), rozpuścić w wodzie i podać strzykawką. Najlepiej stosować leki w formie płynnej (syrop, zawiesina). Unikniesz wtedy ryzyka zatkania zgłębnika. Leki należy podawać zawsze pomiędzy okresami podaży diety.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Niezalecana jest podaż leków razem z dietą chyba, że zalecenia lekarskie stanowią inaczej.

- ✓ Umyj dokładnie ręce.
- ✓ Przepłucz zgłębnik 20-40 ml przegotowanej wody o temperaturze pokojowej (lub inną ilością zaleconą przez lekarza lub pielęgniarkę).
- ✓ Podaj rozpuszczony lek strzykawką do zgłębnika.
- ✓ Przepłucz ponownie zgłębnik 20-40 ml wody o temperaturze pokojowej.
- ✓ Jeżeli trzeba podać więcej niż jeden lek w tym samym czasie, przepłukuj zgłębnik pomiędzy kolejnymi porcjami leków 20-40 ml przegotowanej wody o temperaturze pokojowej lub innym płynem zaleconym przez lekarza.

Zatkanie się zgłębnika nosowo-żołądkowego.

- ✓ Wyciągnij strzykawką cały płyn z zatkanego miejsca.
- ✓ Następnie przepłucz delikatnie zgłębnik letnią wodą przy użyciu strzykawki 60 ml.
- ✓ Jeżeli zgłębnik nadal jest zatkany, ściśnij go delikatnie palcami - jeżeli się uda - na całej jego dostępnej długości.
- ✓ Jeżeli nadal nie możesz udrożnić zgłębnika, bardzo delikatnie pociągnij za tłok strzykawki, a następnie spróbuj go przepłukać tak jak przedtem.
- ✓ Jeżeli nadal nie jesteś w stanie usunąć zatkania, skontaktuj się z pielęgniarką lub lekarzem.

Pielęgnacja nosa.

- ✓ Przed zmianą plastra mocującego zgłębnik umyj nos wodą z mydłem i dokładnie osusz.
- ✓ Używaj plastra zaleconego przez lekarza lub pielęgniarkę.
- ✓ Zmieniaj plaster codziennie lub w razie jego uszkodzenia lub zabrudzenia.
- ✓ Spróbuj za każdym razem nieco zmienić miejsce naklejenia plastra.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

- ✓ Jeżeli skóra na nosie jest zaczerwieniona, podrażniona i piecze skontaktuj się z pielęgniarką lub lekarzem.
- ✓ Powinieneś regularnie wydmuchiwać nos. Jeżeli jest to niemożliwe, oczyszczać nozdrza solą fizjologiczną.

Pielęgnacja jamy ustnej, zębów i ust.

- ✓ Myj zęby co najmniej raz dziennie, płucz usta kilka razy dziennie i smaruj usta kremem do tego przeznaczonym.

Uwaga!

- ✓ Zgłębnik powinien być wymieniany przez pielęgniarkę lub lekarza zgodnie z zasadami opieki medycznej i zaleceniami producenta.
- ✓ Zgłębnik poliuretanowy lub silikonowy należy wymieniać co 6-8 tygodni. Jeżeli jest to zgłębnik wykonany z polichlorku winylu (PVC) to należy go wymieniać co 7-10 dni.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Bibliografia:

1. Jankowska B.: Zasady pielęgnacji dostępu do przewodu pokarmowego. W: Żywnienie dojelitowe i pozajelitowe (red. L. Bartoszewska, K. Majewska, P. Matras). PZWL Wydawnictwo Pielęgniarskie, Warszawa 2023.
2. Ślusarska B., Zarzycka D., Majda A.: Podstawy pielęgniarstwa tom 1-2. PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2017.
3. Steliga A., Grochulska A., Hebel K.: Procedury i checklisty w praktyce symulacji medycznej. Kompetencje pielęgniarskie tom 2. Wydawnictwo PZWL 2025.